

הכנסת העשרים וחמש

יוזמות : חברות הכנסת קארין אלהרר
אפרת רייטן מרום

פ/25/5695

הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – הרחבת הסיוע של התערבות לרווחה רגשית), התשפ"ה–2025

1. תיקון סעיף 15
- בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י–1950¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 15(ד), המילים "כל עוד לא מלאו לו 30 שנה" – יימחקו, ובמקום הסיפה החל במילים "כפי שיקבע" יבוא "באישור העובד הסוציאלי הראשי ובהתאם לסוגי ההתערבויות ולכללים שיקבע שר הביטחון באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ובלבד שבתקנות כאמור יתקיימו כל אלה :
- (1) סכום המימון בעד כל התערבות לא יפחת מ-400 שקלים חדשים ;
- (2) הזכאות למימון התערבויות לא תותנה באי-קבלת טיפול נפשי באותו פרק זמן ;
- (3) ההתערבויות יתאפשרו לתקופה של 36 חודשים ממועד אישור הבקשה של הזכאי, ובתקנות יפורטו תנאים ונסיבות שבהתקיימם ניתן יהיה להרחיב את הזכאות אף מעבר לכך."
2. תקנות ראשונות
- תקנות ראשונות לפי סעיף 15(ד) לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, יבאו לאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת עד יום ו' באב התשפ"ה (31 ביולי 2025).

דברי הסבר

הצעת חוק זו נועדה להרחיב את מערך המענים "להתערבות לרווחה רגשית" הניתנים למשפחות שכולות, לצד טיפול נפשי קונבנציונאלי, מתוך הכרה בצורך המיוחד שהתעורר בשנת 2025 בעקבות האירועים הביטחוניים ומלחמת חרבות ברזל המתמשכת, למענה נפשי הוליסטי מותאם אישית. מחקרים

¹ ס"ח התש"י, עמ' 162.

מראים כי טיפולים לרווחה רגשית, קרי מענים נפשיים אלטרנטיביים, כגון טיפול באמצעות בעלי חיים, טיפול באומנויות, טיפול באמצעות צמחי מרפא ועוד, מספקים מענה משלים חיוני לטיפולים הנפשיים הקונבנציונליים, ומאפשרים נתיב ריפוי למי שאינם מוצאים מזור בשיטות הטיפול המסורתיות או שזקוקים למענה משלים לצידן.

בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"א–1950 (להלן – החוק), נקבע כי משפחות שכולות יקבלו סיוע במימון התערבויות לרווחה רגשית. בהוראות אגף משפחות והנצחה מס' 84.18 ומס' 81.11 מפורטים סוגי הטיפולים המוכרים, הן להורים שכולים והן לשאר בני המשפחה בקרבה ראשונה, גובה ההחזר בעד טיפול ומספר הטיפולים המוכרים בשנה. עד עתה לא הותקנו תקנות המסדירות את הזכאות למרות הסמכות שקבועה לכך בסעיף 15(ד) לחוק.

הצעת החוק נועדה לקבוע כי תקנות שיתקין שר הביטחון באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת יסדירו כמה סוגיות הנוגעות לטיפולים לרווחה רגשית לבני המעגל הראשון במשפחות השכול כפי שיפורטו להלן: ראשית, מתן הטיפולים למשך 36 חודשים ממועד הגשת הבקשה מצד קרוב המשפחה, כשיקבעו בתקנות תנאים ונסיבות שבהם ניתן יהיה להרחיב את הזכאות אף מעבר לכך. בכך יוגדל היקף המענים לשיקום והחזרת קרוב המשפחה למסלול החיים. שנית, הטיפולים יוכלו להינתן במקביל לטיפול נפשי, בשונה מהמצב כיום, לפיו נאלצים בני המשפחה לבחור בין סוגי הטיפולים הניתנים להם. יצוין כי מחקרים מצביעים על היתרונות בטיפול ההוליסטי המשלב בין סגנונות טיפול ובפרט בחשיבות בבחירה של סוג טיפול תואם מצב נפשי, בכדי לאפשר שיקום מיטבי. שלישית, מוצע כי בתקנות ייקבעו סוגי ההתערבויות שיהיו מוכרות, מתוך כוונה שהתקנות יאפשרו הכללת כל סוגי הטיפולים המוכרים כיום לפי הוראות האגף, וכן סוגי טיפול נוספים. רביעית, מוצע כי מחיר המימון בעד טיפול, ייקבע בשווי התואם את מחירי השוק כיום. מוצע כי גובה המימון יעמוד על 400 שקלים חדשים למפגש, ומחיר זה יוצמד למדד בהתאם להוראות הקבועות בסעיף 15א לחוק.

נוסף על כך מוצע שלא להגביל את הגיל שבו בני משפחה זכאים לשיקום. זאת משום שהגיל אינו מדד מוצדק להתמודדות עם הטראומה והשכול, ולעיתים דווקא הילדים והאחים המבוגרים נדרשים לשאת על כתפיהם את חוסר התפקוד של הוריהם ומעטפת טיפולים גמישה תסייע להם בכך.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ב' בניסן התשפ"ה (31.03.2025)